Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2026/2991

29.5.2026

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών με τίτλο «Απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

(C/2026/2991)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ

Η πρωτοβουλία «Απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση» ([1]) είναι η 13η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών (στο εξής: ΕΠΠ) που υποβάλλεται στην Επιτροπή προς εξέταση μετά την επίτευξη των κατώτατων ορίων ([2]) που απαιτούνται από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: ΣΕΕ) και τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/788 ([3]) (στο εξής: κανονισμός ΕΠΠ).

Οι διοργανωτές και οι διοργανώτριες περιγράφουν τους στόχους τους ως εξής:

> *Καλούμε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει δεσμευτική νομική απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής που στοχεύουν τους ΛΟΑΤΚΙ+ πολίτες στην Ευρωπαϊκή Ένωση:*
>
> *Οι πρακτικές μεταστροφής είναι παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην αλλαγή, την καταστολή ή την καταπίεση του γενετήσιου προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου και/ή της έκφρασης φύλου των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.*
>
> *Οι πρακτικές αυτές, λόγω του μεροληπτικού, ταπεινωτικού, επιβλαβούς και δόλιου χαρακτήρα τους, χαρακτηρίζονται βασανιστήρια από τα Ηνωμένα Έθνη και σήμερα απαγορεύονται σε αυξανόμενο αριθμό κρατών.*
>
> *Η ΕΕ διαδραματίζει καίριο ρόλο στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και θα πρέπει να αναλάβει δράση για την καταπολέμηση όλων των απάνθρωπων πρακτικών. Η Επιτροπή θα πρέπει να προτείνει οδηγία για την προσθήκη των πρακτικών μεταστροφής στον κατάλογο των ευρωεγκλημάτων και/ή να τροποποιήσει την ισχύουσα οδηγία για την ισότητα (2008), ώστε να συμπεριληφθεί η απαγόρευση αυτών των πρακτικών.*
>
> *Επιπλέον, για την καταπολέμηση του νομοθετικού μορατόριουμ, η Επιτροπή θα πρέπει επίσης να επιβάλει μη δεσμευτικό ψήφισμα με το οποίο ζητείται ευρεία απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην ΕΕ.*
>
> *Τέλος, καλούμε την Επιτροπή να τροποποιήσει την οδηγία σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων, ώστε να θεσπιστούν ελάχιστα πρότυπα σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων πρακτικών μεταστροφής.*
>
> *Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να απαγορεύσουν τις πρακτικές μεταστροφής ή να αναθεωρήσουν τις τρέχουσες πρακτικές τους.*

Κατόπιν αιτήματος των διοργανωτών και των διοργανωτριών στις 27 Νοεμβρίου 2023, η Επιτροπή καταχώρισε την πρωτοβουλία στις 24 Ιανουαρίου 2024 ([4]). Το παράρτημα που υποβλήθηκε μαζί με την αίτηση καταχώρισης της ΕΠΠ παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με το αντικείμενο, τους στόχους και το ιστορικό της πρωτοβουλίας. Ειδικότερα, οι διοργανωτές και οι διοργανώτριες παραθέτουν επίσης συστάσεις για την απαγόρευση πρακτικών μεταστροφής από την έκθεση του 2023 με τίτλο «Πρακτικές μεταστροφής ΛΟΑΤ+ ατόμων» ([5]), η οποία ζητήθηκε από την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Οι διοργανωτές και οι διοργανώτριες συγκέντρωσαν τις απαιτούμενες «δηλώσεις υποστήριξης» (υπογραφές) από τις 17 Μαΐου 2024 έως τις 17 Μαΐου 2025. Στις 17 Νοεμβρίου 2025, αφού οι αρχές των κρατών μελών είχαν επαληθεύσει τις δηλώσεις υποστήριξης, οι διοργανωτές και οι διοργανώτριες υπέβαλαν την πρωτοβουλία στην Επιτροπή. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωση που επιβεβαιώνει την εγκυρότητα της πρωτοβουλίας στο μητρώο ΕΠΠ.

([1]) Ban on conversion practices in the European Union (Απαγόρευση πρακτικών μεταστροφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση).

([2]) Δυνάμει του άρθρου 3 του κανονισμού ΕΠΠ, μια πρωτοβουλία είναι έγκυρη εφόσον: α) έχει λάβει την υποστήριξη τουλάχιστον ενός εκατομμυρίου πολιτών της Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 1 («υπογράφοντες») από τουλάχιστον το ένα τέταρτο των κρατών μελών· και β) τουλάχιστον στο ένα τέταρτο των κρατών μελών ο αριθμός των υπογραφόντων είναι τουλάχιστον ίσος προς τον ελάχιστο αριθμό που ορίζεται στο παράρτημα I, ο οποίος αντιστοιχεί στον αριθμό των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εκλέγονται στο αντίστοιχο κράτος μέλος, πολλαπλασιαζόμενο επί τον συνολικό αριθμό των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατά τον χρόνο καταχώρισης της πρωτοβουλίας.

([3]) Κανονισμός (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών (ΕΕ L 130 της 17.5.2019, σ. 55).

([4]) Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2024/442 της Επιτροπής, της 24ης Ιανουαρίου 2024, σχετικά με την αίτηση καταχώρισης, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/788 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών με τίτλο Απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

([5]) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, «Conversion Practices on LGBT + People» (Πρακτικές μεταστροφής ΛΟΑΤ+ ατόμων), 2023.

Οι διοργανωτές και οι διοργανώτριες παρουσίασαν λεπτομερώς τους στόχους της πρωτοβουλίας σε συνάντηση με την Επιτροπή στις 12 Δεκεμβρίου 2025 ([6]) και σε δημόσια ακρόαση που διοργάνωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 2 Μαρτίου 2026. Κατά τη διάρκεια της δημόσιας ακρόασης, οι διοργανωτές και οι διοργανώτριες διευκρίνισαν ότι θα επιδοκίμαζαν την έκδοση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σύστασης με την οποία θα ενθαρρύνονται τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα στο εθνικό τους πλαίσιο για τερματισμό των πρακτικών μεταστροφής ([7]).

Στη συνέχεια, στις 25 Μαρτίου 2026, το Κοινοβούλιο διεξήγαγε συζήτηση στην ολομέλεια σχετικά με την πρωτοβουλία «Απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής» ([8]).

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τα νομικά και πολιτικά συμπεράσματα της Επιτροπής σχετικά με την πρωτοβουλία, τις ενέργειες στις οποίες σκοπεύει να προβεί και τους λόγους για την ανάληψη δράσης, καθώς και το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα, σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού ΕΠΠ.

2. ΓΕΝΙΚ'Ο ΠΛΑ'ΙΣΙΟ

2.1 **Το υπό εξέταση ζήτημα**

Οι πρακτικές μεταστροφής «συνιστούν άκρως επιβλαβείς παρεμβάσεις, βασιζόμενες στην ψευδή από ιατρικής άποψης αντίληψη ότι τα ΛΟΑΤ[ΚΙ+] άτομα είναι άρρωστα, οι οποίες προκαλούν αφόρητους πόνους και οδύνη και οδηγούν σε μακρόχρονες ψυχολογικές και σωματικές βλάβες» ([9]). Οι πρακτικές αυτές, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν λεκτική κακοποίηση, εξαναγκασμό, απομόνωση, εξαναγκαστική λήψη φαρμακευτικής αγωγής, ηλεκτροσόκ, σωματική και σεξουαλική κακοποίηση ([10]), στην πραγματικότητα δεν έχουν θεραπευτική αξία, δεδομένου ότι δεν υπάρχει τίποτα να «θεραπευτεί» ή να «κατασταλεί».

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) σταμάτησε να ταξινομεί την «ομοφυλοφιλία» ως ψυχική διαταραχή το 1990, αφαιρώντας την από την 10η αναθεώρηση της διεθνούς ταξινόμησης των νόσων και των συναφών προβλημάτων υγείας (ICD-10). Το 2019 ο ΠΟΥ αφαίρεσε επίσης τη «διαταραχή ταυτότητας φύλου» από το κεφάλαιο «Ψυχικές διαταραχές και διαταραχές συμπεριφοράς» της 11ης αναθεώρησης της διεθνούς ταξινόμησης των νόσων και των συναφών προβλημάτων υγείας (ICD-11) ([11]).

Επιπλέον, μεγάλοι ευρωπαϊκοί και διεθνείς οργανισμοί εξέφρασαν δημοσίως την αντίθεσή τους στις πρακτικές μεταστροφής, μεταξύ των οποίων η Παγκόσμια Ιατρική Ένωση το 2013 ([12]), η Παγκόσμια Ψυχιατρική Ένωση το 2016 ([13]) και η Ευρωπαϊκή Ψυχιατρική Ένωση το 2022 ([14]).

Σύμφωνα με την έρευνα του 2023 για τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα που διενεργήθηκε από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([15]), ένα στα τέσσερα (24 %) ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα έχει υποστεί πρακτικές μεταστροφής, που συμπεριλάμβαναν σωματική και σεξουαλική βία, λεκτική κακοποίηση και ταπείνωση. Το ποσοστό αυτό είναι σχεδόν διπλάσιο για τις τρανς γυναίκες (47 %) και τους τρανς άνδρες (48 %).

Επιπλέον, η έκθεση του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία από τη βία και τις διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου δείχνει ότι το φαινόμενο των πρακτικών μεταστροφής είναι παγκόσμιο και επηρεάζει δυσανάλογα τα νεαρά ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα ([16]).

2.2 **Ευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικής**

Όλοι οι άνθρωποι στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να αισθάνονται ασφαλείς και ελεύθεροι να είναι ο πραγματικός τους εαυτός. Η ισότητα και η απαγόρευση των διακρίσεων αποτελούν θεμελιώδεις αξίες και θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στις Συνθήκες της ΕΕ και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

([6]) Συνάντηση των διοργανωτών και διοργανωτριών της πρωτοβουλίας «Απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην ΕΕ» με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

([7]) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τακτική συνεδρίαση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, δημόσια ακρόαση: Απαγόρευση πρακτικών μεταστροφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, της 2ας Μαρτίου 2026.

([8]) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, συζήτηση στην ολομέλεια της 25 Μαρτίου 2026.

([9]) Ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας των Ηνωμένων Εθνών κατά της βίας και των διακρίσεων για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, Practices of so-called "conversion therapy" (Πρακτικές της λεγόμενης «θεραπείας μεταστροφής»), 1η Μαΐου 2020.

([10]) Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΚΣΣΕ), Ψήφισμα 2534 (2026): Protecting LGBTI persons from 'conversion practices' (Προστασία των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων από «πρακτικές μεταστροφής»), που εγκρίθηκε στις 29 Ιανουαρίου 2026.

([11]) Την αντικατέστησε με την «ασυμφωνία φύλου» στο νέο κεφάλαιο «Καταστάσεις που σχετίζονται με τη σεξουαλική υγεία» της 11ης αναθεώρησης της διεθνούς ταξινόμησης των νόσων και των συναφών προβλημάτων υγείας (ICD-11).

([12]) World Medical Association statement on natural variations of human sexuality (Δήλωση της Παγκόσμιας Ιατρικής Ένωσης σχετικά με τις φυσικές παραλλαγές της ανθρώπινης σεξουαλικότητας), που εγκρίθηκε από την 64η Γενική Συνέλευση της Παγκόσμιας Ιατρικής Ένωσης, Οκτώβριος 2013.

([13]) World Psychiatric Association position statement on gender identity and same-sex orientation, attraction and behaviour (Δήλωση θέσης της Παγκόσμιας Ψυχιατρικής Ένωσης σχετικά με την ταυτότητα φύλου και τον προσανατολισμό, την έλξη και τις συμπεριφορές του ιδίου φύλου), Σεπτέμβριος 2016.

([14]) Δήλωση της Ευρωπαϊκής Ψυχιατρικής Ένωσης σχετικά με τις «θεραπείες» μεταστροφής και τους ΛΟΑΤΚΙ ασθενείς, Ιανουάριος 2022.

([15]) Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, LGBTIQ at a Crossroads – Progress and challenges (Κρίσιμη καμπή για τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα — Πρόοδος και προκλήσεις), 2024.

([16]) Ανεξάρτητος εμπειρογνώμονας των Ηνωμένων Εθνών κατά της βίας και των διακρίσεων για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, Practices of so-called "conversion therapy" (Πρακτικές της λεγόμενης «θεραπείας μεταστροφής»), 1η Μαΐου 2020.

Η πρόεδρος κ. Ursula von der Leyen ανέθεσε στην επίτροπο κ. Hadja Lahbib, στην επιστολή ανάθεσης καθηκόντων της ([17]), να «προτείνει μια ανανεωμένη στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ για την περίοδο μετά το 2025. Η στρατηγική θα πρέπει να επικεντρωθεί ιδίως στη συνεχιζόμενη και επίμονη παρενόχληση και βία με κίνητρο το μίσος, μεταξύ άλλων και στο διαδίκτυο, και στην απαγόρευση της πρακτικής της θεραπείας μετατροπής».

Στη στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ για την περίοδο 2026-2030 ([18]), η οποία εγκρίθηκε στις 8 Οκτωβρίου 2025, ανακοινώθηκε ότι «η Επιτροπή θα λάβει κατάλληλα μέτρα για την καταπολέμηση των πρακτικών μεταστροφής, με ιδιαίτερη έμφαση στη στήριξη των κρατών μελών, τα οποία διαδραματίζουν καίριο ρόλο στον συγκεκριμένο τομέα. [...] Κατά τη διαμόρφωση της προσέγγισής της για την καταπολέμηση των πρακτικών μεταστροφής, η Επιτροπή θα λάβει ιδίως υπόψη την πρόσφατη Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών με τίτλο ‘Απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση’».

Η προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων από την κακοποίηση, τις επιβλαβείς πρακτικές και το μίσος αποτελεί προτεραιότητα για την Επιτροπή και βασικό πυλώνα της εν λόγω στρατηγικής. Η πρόληψη και η καταπολέμηση όλων των μορφών βίας και η αποδόμηση αφηγημάτων μίσους είναι ουσιαστικής σημασίας για την προάσπιση των κοινών αξιών της ΕΕ όσον αφορά την ισότητα, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων για όλους.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμά του σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση που εγκρίθηκε στις 29 Απριλίου 2026 ([19]), «καταδικάζει τις πρακτικές μεταστροφής, όπως τις πρακτικές που αποσκοπούν στην αλλαγή, την καταπίεση ή την καταστολή του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου και/ή της έκφρασης φύλου ενός ατόμου, ως παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων, και [...] παροτρύνει την Επιτροπή, στο πλαίσιο αυτό, να υποβάλει πρόταση για την έκδοση νομικής πράξης σχετικά με την απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, ως συνέχεια της Ευρωπαϊκής Πρωτοβουλίας Πολιτών «Απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Παρόμοια έκκληση διατυπώθηκε στο ψήφισμά του, της 29ης Απριλίου 2026 ([20]), σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2025 για το κράτος δικαίου, και στο ψήφισμά του, της 8ης Φεβρουαρίου 2024 ([21]), σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025.

Τα συμπεράσματα της Προεδρίας του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλεια των ΛΟΑΤΙ ατόμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση ([22]), τα οποία εγκρίθηκαν στις 9 Ιουνίου 2023 με την υποστήριξη 25 κρατών μελών, καλούν τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο των εθνικών αρμοδιοτήτων τους, να «προστατεύουν τα ΛΟΑΤΙ άτομα, τόσο εντός όσο και εκτός διαδικτύου, από [...] επιβλαβείς πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της υπαγωγής τους σε ‘πρακτικές μεταστροφής’».

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσε γνώμη στις 29 Απριλίου 2026 προς υποστήριξη της ΕΠΠ, συνιστώντας στην Επιτροπή «να υποβάλει πρόταση για νομικά δεσμευτική απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην ΕΕ. Η προτεινόμενη απαγόρευση θα πρέπει να απαγορεύει όλες τις δραστηριότητες και τη διαφήμιση των εν λόγω δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην αλλαγή, την καταστολή ή τη διαγραφή του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου και/ή της έκφρασης φύλου ενός προσώπου» ([23]).

Περαιτέρω, στις 29 Ιανουαρίου 2026 η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης ενέκρινε ψήφισμα ([24]) με το οποίο καλεί τα κράτη μέλη της να απαγορεύσουν τις πρακτικές μεταστροφής που αποσκοπούν στην αλλαγή, την καταστολή ή την εξάλειψη του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας/έκφρασης φύλου ενός ατόμου, προβλέποντας ποινικές κυρώσεις. Το ψήφισμα αναφέρει ότι η δράση για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βλάβης που προκαλείται από τις πρακτικές μεταστροφής αποτελεί επιτακτική ανάγκη για τη δημόσια υγεία και ζήτημα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, επιβεβαιώνοντας εκ νέου τη σημασία της προσωπικής αυτονομίας, που προστατεύεται από το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Προτείνει επίσης σειρά μέτρων σχετικά με την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων, και την κατάρτιση και την ευαισθητοποίηση του κοινού.

([17]) Πρόεδρος κ. Ursula von der Leyen, επιστολή ανάθεσης καθηκόντων προς την κ. Hadja Lahbib, επίτροπο Ισότητας, Ετοιμότητας και Διαχείρισης Κρίσεων, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1η Δεκεμβρίου 2024.

([18]) Ευρωπαϊκή Επιτροπή — Ένωση ισότητας:Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ για την περίοδο 2026-2030, COM/2025/725 final.

([19]) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 29 Απριλίου 2026, σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2024 και το 2025 [P10_TA (2026)0146].

([20]) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 29ης Απριλίου 2026, σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής για το κράτος δικαίου [P10_TA(2026)0147].

([21]) Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 8ης Φεβρουαρίου 2024, σχετικά με την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ για την ισότητα των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025 (P9_TA(2024)0076).

([22]) Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συμπεράσματα της Προεδρίας σχετικά με την ασφάλεια των ΛΟΑΤΙ ατόμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 9 Ιουνίου 2023.

([23]) Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Γνώμη με τίτλο «Ban on conversion practices in the European Union» (Απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην Ευρωπαϊκή Ένωση), που εκδόθηκε στις 29 Απριλίου 2026 (SOC/854-EESC-2025).

([24]) Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΚΣΣΕ), Ψήφισμα 2534 (2026): Protecting LGBTI persons from ‘conversion practices’ (Προστασία των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων από «πρακτικές μεταστροφής»), που εγκρίθηκε στις 29 Ιανουαρίου 2026.

2.3 **Εθνικό νομικό πλαίσιο**

Μέχρι στιγμής οκτώ κράτη μέλη έχουν θεσπίσει νόμους που απαγορεύουν τις πρακτικές μεταστροφής ([25]). Το πεδίο εφαρμογής των νόμων αυτών ποικίλλει και, γενικά, μέσω των νόμων ποινικοποιούνται ή απαγορεύονται οι προσπάθειες αλλαγής ή καταστολής του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου ενός ατόμου, και στις περισσότερες περιπτώσεις και της έκφρασης φύλου, βάσει του διοικητικού δικαίου. Οι περισσότεροι από τους εν λόγω εθνικούς νόμους περιλαμβάνουν αυστηρότερες ποινές για αδικήματα που διαπράττονται κατά ανηλίκων ή ευάλωτων ενηλίκων. Οι κυρώσεις περιλαμβάνουν πρόστιμα σε όλα τα κράτη μέλη και στερητικές της ελευθερίας ποινές στα περισσότερα από αυτά. Όλοι αυτοί οι εθνικοί νόμοι απαγορεύουν επίσης τη διαφήμιση των πρακτικών μεταστροφής.

3. **ΑΠΆΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΉ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΊΑ ΠΟΛΙΤΏΝ**

Η ΕΠΠ καλεί την Επιτροπή: i) «να προτείνει οδηγία για την προσθήκη των πρακτικών μεταστροφής στον κατάλογο των ευρωεγκλημάτων και/ή να τροποποιήσει την ισχύουσα οδηγία για την ισότητα (2008), ώστε να συμπεριληφθεί η απαγόρευση αυτών των πρακτικών»· ii) «να τροποποιήσει την οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων, ώστε να θεσπιστούν ελάχιστα πρότυπα σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων πρακτικών μεταστροφής»· iii) «να επιβάλει μη δεσμευτικό ψήφισμα με το οποίο ζητείται ευρεία απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην ΕΕ».

Τέλος, η ΕΠΠ αναφέρει σαφώς ότι «όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να απαγορεύσουν τις πρακτικές μεταστροφής».

Στην απάντησή της στην πρωτοβουλία αυτή, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι:

α) Η Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει σύσταση το 2027, με σκοπό να καλέσει τα κράτη μέλη να θεσπίσουν απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής εντός του νομικού τους πλαισίου.

β) Αντιθέτως, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν θα ήταν αποτελεσματικό, για τους λόγους που εκτίθενται κατωτέρω, να υποβάλει πρόταση για την έκδοση νομικής πράξης της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 11 παράγραφος 4 της ΣΕΕ.

3.1 **Έκδοση σύστασης της Επιτροπής για την επίτευξη του στόχου της ΕΠΠ**

Η Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει σύσταση, μια νομική πράξη βάσει του άρθρου 292 της ΣΛΕΕ, για την προστασία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, ιδίως των πλέον ευάλωτων, και την καταπολέμηση των πρακτικών μεταστροφής που αποσκοπούν στην αλλαγή, την καταπίεση ή την καταστολή του σεξουαλικού προσανατολισμού τους ή της ταυτότητας/έκφρασης φύλου τους. Μια σύσταση της Επιτροπής αναμένεται να επιτύχει τους ουσιαστικούς στόχους της ΕΠΠ.

Με την έκδοση σύστασης, η Επιτροπή θα αναγνωρίσει τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν τα κράτη μέλη στον τομέα αυτό και θα επικεντρωθεί στη στήριξή τους για την απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής, ενθαρρύνοντας την ανάληψη εθνικής δράσης ώστε η νόμιμη απαγόρευση να επεκταθεί σε ολόκληρη την ΕΕ.

Στόχος είναι η σύσταση να βασιστεί στις ορθές πρακτικές στο πλαίσιο υφιστάμενων απαγορεύσεων των πρακτικών μεταστροφής στα κράτη μέλη, καλώντας όλα τα κράτη μέλη να θεσπίσουν απαγόρευση. Η Επιτροπή θα εξετάσει επίσης το ενδεχόμενο να συμπεριλάβει, στη σύσταση, συστάσεις για άλλα συμπληρωματικά μέτρα, όπως δράσεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη και της αποζημίωσης των θυμάτων και των επιζώντων, με βάση τις νομικές υποχρεώσεις που απορρέουν από την οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων, όταν οι εν λόγω πρακτικές ποινικοποιούνται· μαθήματα κατάρτισης για επαγγελματίες του τομέα ψυχικής υγείας και άλλους σχετικούς επαγγελματίες του ιατρικού τομέα.

Η Επιτροπή προτίθεται να καλέσει τα κράτη μέλη να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμοστεί η σύσταση στο εθνικό τους πλαίσιο, ώστε να καταστεί δυνατή η αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο η σύσταση υλοποιείται στην πράξη.

Η κατάρτιση της σύστασης θα υποστηριχθεί από διαρθρωμένο διάλογο σχετικά με το θέμα, την οποία η Επιτροπή προτίθεται να προωθήσει μέσω της ομάδας εμπειρογνωμόνων για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+, στην οποία συμμετέχουν τα κράτη μέλη, η Επιτροπή και τα ενδιαφερόμενα μέρη για την ενίσχυση της ισότητας των ΛΟΑΤΚΙ+ στο πλαίσιο της ομάδας υψηλού επιπέδου για την απαγόρευση των διακρίσεων, την ισότητα και τη διαφορετικότητα.

Επιπλέον, όπως ανακοινώθηκε στη στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+, η Επιτροπή θα δημιουργήσει φόρουμ πολιτικής για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα με ΛΟΑΤΚΙ+ οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών: η πρώτη διοργάνωση αυτού του φόρουμ θα πραγματοποιηθεί πριν από το τέλος του 2026 στις Βρυξέλλες και θα επικεντρωθεί στις πρακτικές μεταστροφής.

([25]) Βέλγιο, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Κύπρος, Μάλτα και Πορτογαλία.

Τέλος, όπως ανακοινώθηκε επίσης στη στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+, η Επιτροπή δρομολόγησε μελέτη σχετικά με τις πρακτικές μεταστροφής, η οποία θα αποτελέσει τη βάση για τη σύσταση της Επιτροπής, καθώς θα εξετάσει πτυχές όπως το επίπεδο εξαναγκασμού και πίεσης που συνεπάγονται οι εν λόγω πρακτικές.

3.2 **Λόγοι για τη μη υποβολή πρότασης για την έκδοση νομικής πράξης της Ένωσης για τους σκοπούς του άρθρου 11 παράγραφος 4 της ΣΕΕ**

Η Επιτροπή εξηγεί στην απόφασή της για την καταχώριση της πρωτοβουλίας ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η Επιτροπή θα μπορούσε να προτείνει την προσθήκη ορισμένων πρακτικών εξαναγκαστικής μεταστροφής στον **κατάλογο των εγκλημάτων της ΕΕ βάσει του άρθρου 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ**, υπό την προϋπόθεση ότι η χρήση της εν λόγω διάταξης θα ήταν δεόντως αιτιολογημένη και ιδίως ότι οι εν λόγω πρακτικές μεταστροφής θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι συνιστούν «ιδιαιτέρως σοβαρή εγκληματικότητα με διασυνοριακή διάσταση, η οποία απορρέει ιδίως από τη φύση ή τις επιπτώσεις των αδικημάτων αυτών ή λόγω ειδικής ανάγκης να καταπολεμούνται σε κοινή βάση».

Μια νέα νομοθετική πρόταση στο πλαίσιο αυτής της διάταξης θα απαιτούσε, ως πρώτο βήμα, τη θέσπιση νέας νομικής βάσης μέσω ομόφωνης απόφασης του Συμβουλίου για την επέκταση του καταλόγου των ευρωεγκλημάτων. Τα εγκλήματα που απαριθμούνται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ αφορούν τομείς ιδιαιτέρως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση. Μόνο εάν το Συμβούλιο επέκτεινε τον κατάλογο των ευρωεγκλημάτων, θα ήταν η Επιτροπή σε θέση να προτείνει, ως δεύτερο βήμα, οδηγία στο πλαίσιο αυτής της νέας νομικής βάσης.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δρομολόγηση μιας τέτοιας πρωτοβουλίας για την επέκταση του καταλόγου των εγκλημάτων βάσει του άρθρου 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν θα καταπολεμήσει αποτελεσματικά το φαινόμενο των πρακτικών μεταστροφής. Παρότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο ορισμένες πρακτικές εξαναγκαστικής μεταστροφής να πληρούν το κριτήριο της σύνδεσης με τομείς ιδιαιτέρως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση, αυτό είναι πιθανό να συμβαίνει μόνο σε μικρό ποσοστό των εν λόγω πρακτικών.

Η πρόταση της Επιτροπής, του 2008, για **οδηγία σχετικά με την ίση μεταχείριση** ([26]) αποσκοπεί στην επέκταση της προστασίας από τις διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού σε τομείς πέραν της απασχόλησης. Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας την 1η Δεκεμβρίου 2009, η πρόταση βασίζεται στο άρθρο 19 της ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, απαιτείται ομοφωνία στο Συμβούλιο, αφού ληφθεί η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Μολονότι η πρόταση συζητείται στο Συμβούλιο εδώ και σχεδόν 18 χρόνια και η συντριπτική πλειονότητα των κρατών μελών υποστηρίζει την έγκριση του συμβιβαστικού κειμένου που υπέβαλε η βελγική Προεδρία του Συμβουλίου το πρώτο εξάμηνο του 2024 ([27]), δεν έχει ακόμη καταστεί δυνατή η επίτευξη συμφωνίας.

Τυχόν νέες τροποποιήσεις του ισχύοντος συμβιβαστικού κειμένου δεν θα αποτελέσουν μέρος της απάντησης της Επιτροπής στην ΕΠΠ, δεδομένου ότι το Συμβούλιο είναι αρμόδιο για την πραγματοποίηση των εν λόγω τροποποιήσεων. Επιπλέον, η επιβολή απαγόρευσης των πρακτικών μεταστροφής δεν θα εντασσόταν στο πλαίσιο της οριζόντιας εστίασης και του πεδίου εφαρμογής της παρούσας πρότασης.

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι θα μπορούσε να υποβληθεί **νέα πρόταση νομοθετικών μέτρων βάσει του άρθρου 19 της ΣΛΕΕ**, εάν οι πρακτικές μεταστροφής συνιστούσαν διάκριση λόγω φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου. Αν και υπάρχει το ενδεχόμενο ορισμένες από τις πρακτικές αυτές να πληρούν την εν λόγω προϋπόθεση, η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι μια νέα πρόταση δυνάμει του άρθρου 19 της ΣΛΕΕ είναι ο αποτελεσματικότερος τρόπος για την επίτευξη των σκοπών της ΕΠΠ, δεδομένων, μεταξύ άλλων, των δυσκολιών που συνδέονται με την ομόφωνη έγκριση από το Συμβούλιο.

Περαιτέρω, στην απόφαση για την καταχώριση της πρωτοβουλίας εξηγείται ότι «όσον αφορά τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων πρακτικών μεταστροφής, η Επιτροπή θα μπορούσε να προτείνει **τροποποιήσεις της οδηγίας 2012/29/ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων βάσει του άρθρου 82 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ**».

([26]) Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού [COM(2008) 0426 τελικό].

([27]) Οδηγία για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης (άρθρο 19) - Έκθεση προόδου (10817/24).

Η Επιτροπή δεν θεωρεί σκόπιμο να προτείνει νέες τροποποιήσεις της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων ([28]). Μετά την πρόταση της Επιτροπής τον Ιούλιο του 2023 ([29]) για αναθεώρηση της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων, οι συννομοθέτες συμφώνησαν προσωρινά τον Δεκέμβριο του 2025 ([30]) επί αναθεωρημένης οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων. Οι νέοι κανόνες θα ενισχύσουν τα δικαιώματα όλων των θυμάτων, για παράδειγμα μέσω της καλύτερης πρόσβασης σε πληροφορίες και υποστήριξη, της διευκόλυνσης της καταγγελίας εγκλημάτων, της καλύτερης προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των θυμάτων, της ενισχυμένης ατομικής αξιολόγησης των αναγκών των θυμάτων, της διευκόλυνσης της πρόσβασης σε αποζημίωση από τον δράστη και της βελτίωσης του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των ατόμων που έρχονται σε επαφή με τα θύματα. Τα θύματα σεξουαλικής βίας θα επωφεληθούν από στοχευμένες και ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης που περιλαμβάνουν πρόσβαση σε σεξουαλική και αναπαραγωγική υγειονομική περίθαλψη.

Στον βαθμό που οι πρακτικές μεταστροφής ποινικοποιούνται βάσει του εθνικού δικαίου, οι διατάξεις της οδηγίας, όπως θα μεταφερθούν στο εθνικό δίκαιο, θα εφαρμόζονται στα θύματα τέτοιων εγκλημάτων.

Η οδηγία υπογραμμίζει ότι θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα θύματα με ειδικές ανάγκες, προκειμένου να προστατεύονται από δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντίποινα. Πρέπει να διενεργείται ατομική αξιολόγηση ως προς τα θύματα, για να προσδιοριστεί η ειδική προστασία και οι ανάγκες τους, καθώς και κατά πόσον και σε ποιον βαθμό θα επωφελούνταν από ειδικά μέτρα. Ως εκ τούτου, στα κράτη μέλη όπου οι πρακτικές μεταστροφής ποινικοποιούνται, τα θύματα τέτοιων πρακτικών θα πρέπει να επωφελούνται από το πλαίσιο προστασίας και στήριξης που προβλέπεται στην οδηγία, συμπεριλαμβανομένης της ατομικής αξιολόγησης και της πρόσβασης σε κατάλληλες υπηρεσίες υποστήριξης.

Τέλος, η Επιτροπή θεωρεί ότι **η έκδοση πρότασης για σύσταση του Συμβουλίου** δεν θα καθιστούσε δυνατή την ολοκληρωμένη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των στόχων της ΕΠΠ. Όσον αφορά την πρόταση για σύσταση του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 292 της ΣΛΕΕ, δεν είναι επί του παρόντος δυνατόν να διαπιστωθεί αν ορισμένες πρακτικές μεταστροφής θα ενέπιπταν στον τομέα της «ιδιαιτέρως σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση» κατά την έννοια του άρθρου 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Όσον αφορά την πρόταση για σύσταση του Συμβουλίου βάσει του άρθρου 19 της ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 292 της ΣΛΕΕ, οι προκλήσεις που περιγράφονται ανωτέρω για νομοθετική δράση βάσει του άρθρου 19 της ΣΛΕΕ θα επηρέαζαν επίσης μια τέτοια σύσταση.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Σε απάντηση στην Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών «Απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής στην ΕΕ», η Επιτροπή προτίθεται να εκδώσει σύσταση το 2027, η οποία αναμένεται να επιτύχει τους ουσιαστικούς στόχους της ΕΠΠ.

Στόχος είναι η σύσταση να δώσει συνέχεια στις ορθές πρακτικές στο πλαίσιο των υφιστάμενων απαγορεύσεων των πρακτικών μεταστροφής στα κράτη μέλη. Θα βασιστεί σε διαδικασία ολοκληρωμένης διαβούλευσης, μεταξύ άλλων μέσω της ομάδας εμπειρογνωμόνων για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ και του νέου φόρουμ πολιτικής για τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Τα πορίσματα μελέτης που θα δρομολογήσει η Επιτροπή σχετικά με το θέμα αυτό θα στηρίξουν επίσης τη σύσταση.

Η σύσταση της Επιτροπής πρόκειται:

— να συστήσει στα κράτη μέλη να απαγορεύσουν τις πρακτικές μεταστροφής στην εθνική έννομη τάξη τους·

— να προστατεύσει τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα και να καταπολεμήσει τις πρακτικές μεταστροφής που στοχεύουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους ή την ταυτότητα/έκφραση φύλου τους·

— να συμπληρώσει τη συνιστώμενη απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής με συστάσεις για άλλα μέτρα που θα προβλέπουν, π.χ., κατάρτιση για επαγγελματίες·

— να καλέσει τα κράτη μέλη να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο υλοποίησης της σύστασης στο εθνικό τους πλαίσιο, ως βάση για την αξιολόγηση της εν λόγω υλοποίησης.

([28]) Οδηγία 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας.

([29]) Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί τροποποίησης της οδηγίας 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου [COM(2023) 424 final].

([30]) Δελτίο Τύπου του Συμβουλίου: Η ΕΕ ενισχύει την προστασία και τη στήριξη των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, 10 Δεκεμβρίου 2025.